

ОСНОВНІ НАПРЯМИ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОБАК

Бестанчук Р.Р.

студент 2-го курсу другого рівня освіти, магістр
Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Захисно-вартова служба (ЗВС) – вітчизняна система дресирування собак, спрямована на опрацювання охоронно-захисних навичок у собаки, а також на виховання навичок запахової ідентифікації.

Захисно-вартова служба – це норматив, за допомогою якого можна оцінити витривалість і бажання собаки вести боротьбу з «порушником». Даний вид дресирування проводиться тільки після проходження курсу «Загальний курс дресирування», за умови забезпечення керованості собаки.

Курс захисно-вартової служби (ЗВС) називається курсом спеціального дресирування і включає в себе більш широку (порівняно із загальним курсом дресирування – ЗКД) програму підготовки відповідно до спеціалізації та подальшим застосуванням собаки.

Собака, навчена за програмою захисно-вартової служби, призначається для охорони різних об'єктів (квартири, машини, речей), захисту громадян, а також для поліцейської та військової служби. Добре навчені за курсом ЗВС собаки з успіхом можуть захистити свого господаря, його будинок і майно, і в плані конкурентоспроможності не поступаються європейській собаці-охоронцю. Це пояснюється тим, що навички, отримані собакою по ЗВС, відрізняються ефективністю, а не видовищністю і модифіковані в сторону «життєвих ситуацій».

ЗВС включає в себе наступні прийоми:

- зняття «психологічного бар'єру» перед людиною;
- відпрацювання активно-оборонної реакції;
- ставиться жорстка, міцна хватка (собака повинна позначати хватку повною пащею);

- по команді власника собака повинна активно вступати в боротьбу з людиною;
- не боятися взмахів, ударів;
- самостійно (без допомоги власника) охороняти певний об'єкт або територію.

Після закінчення курсу підготовки до захисно-вартової служби собака повинна:

- після обнюхування предмета по команді «Нюхай!» самостійно вибирати річ помічника серед речей іншого помічника і підносити її дресирувальника;

- по команді «Шукай!» і направляючої жесту рукою активним зигзагоподібним пошуком обшукувати ділянку місцевості, виявляти на ньому три задалегідь розкладені речі і підносити їх дресирувальника;

- по команді «Охороняй» насторожено охороняти і захищати від помічника річ, не відходячи від неї, і не брати корм з рук помічника, а також корм, підкинутий на землю;

- по команді «Взяти!» і направляючого жесту рукою нападати і затримувати помічника, проявляти міцну хватку з перехопленням, бути пильною під час обшуку, охорони і конвоювання затриманого;

- захищати дресирувальника;

- затримувати людей, які роблять спроби втечі під час конвоювання.

Кінологічні служби МВС, ФСБ, ВС використовують собак, дресированих по ЗВС, при затриманні, конвоювання та охорону затриманого, при пошуку наркотиків і вибухових речовин, а також в антитерористичних операціях.

Найбільш придатними для ЗВС є німецькі та кавказькі вівчарки, ердельтер'єр, добермани, ротвейлери, доги і боксери.

Пошукова служба. Основне призначення пошукових собак – пошук людей по невидимим, запаховим слідам, затримання і конвоювання їх. Собак використовують при обшуку місцевості і приміщень для виявлення схову

людей, їх слідів і речей, для сторожової служби, вибірки людини і речі. Пошукові собаки можуть проробляти сліди, прокладені недавно («гарячі»), середньої та великої давності (до 10–12 годин з моменту прокладання сліду і більше) і на великій відстані (до 25–30 км).

Кращою, неперевершеною собакою для пошукової служби є німецька вівчарка, яка безвідмовно працює в різних районах нашої країни. Крім того, до пошукової служби придатні і такі породи, як ердельтер'єр, різеншнауцер, коллі, ротвейлер, доберман, боксер, дог. Але при цьому треба враховувати кліматичні умови тих місць, де їх застосовують.

Собаки, що відбираються для цієї служби, повинні бути фізично розвиненими, витривалими, мати хороший зір, відмінний слух, високорозвинений нюх. Їх вік до початку дресирування не повинен перевищувати 3-х років.

До пошукових (в широкому сенсі цього слова) відносяться собаки, що працюють з переважним використанням свого нюху, чуття. До них можна віднести шукачів, які застосовуються для розшуку по сліду, обходнодозорних, конвойних, міннорозискних, санітарних і собак, які розшуковують руду.

Висока чутливість нюхового аналізатора поєднується у собаки з розвиненою центральною нервовою системою, що дозволяє їй не тільки виявляти запахи, але і вельми тонко розпізнавати їх з суміші запахів, запам'ятовувати запах сліду на землі або запах рук на речах і в подальшому йти по цьому сліду або вибирати по запаху, залишеному на речі, людини з групи людей.

Пошукова служба – це найбільш складний вид застосування собак. Якщо вартова служба злісної, недовірливою і сміливою собакою освоюється зазвичай за два-три тижні, то пошукова служба вимагає тривалого дресирування, а також спеціального навчання її провідника.

На розшукову службу відбирають молодих собак з гарним чуттям, досить злісних, сміливих, з врівноваженою, міцною нервовою системою.

Пошукова собака вміє виявляти слід порушника або знаходити його серед інших слідів по запаху, залишеному людиною на речі, якої він торкався. Потім вона йде по сліду, ретельно обнюхуючи всі кути і перетину потрібного сліду з іншими. Слід може петляти, змінювати напрямок під різними кутами, перетинати пішохідні стежки і дороги, проходити через населені пункти. Порушник часто вдається до різного маскуванню сліду: входить в воду, влазить на дерева і скелі, робить стрибки в сторону, встає на ходулі, посипає слід різними пахучими речовинами. Добре навчена тренувана собака легко розрізняє ці хитрощі, і наздоганяє порушника іноді після багатогодинного переслідування. Наздогнавши порушника, собака затримує його до підходу свого провідника.

Процес дресирування розшукової собаки поділяється на три періоди. На першому етапі у собаки наляцують первинний умовний рефлекс активного і зацікавленого пошуку людини по його запаховому сліду по команді «Слід!» і жесту рукою в напрямку сліду. На другому етапі у собаки закріплюється і вдосконалюється початковий умовний рефлекс на команду «Слід!» до навички. При успішній опрацюванні запахових слідів поступово збільшуються довжина і давність сліду, сліди прокладаються по пересіченій місцевості, перетинаються іншими слідами, змінюється лінія траси сліду, уздовж траси розкладаються речі. На третьому етапі робота з собакою по сліду поєднується з обшуком місцевості і приміщень, вибіркою людини зі сліду, сторожовий службою на місці і в русі, охороною та конвоюванням затриманого помічника, захистом дресувальника від нападу.

При дресируванні розшукових собак підвищені вимоги пред'являються до опрацювання общедісциплінарних навичок, особливо до витримки і безвідмовності виконання команд і жестів на видаленні собаки від дресувальника не менше 30 метрів.

У собак розшукової служби виробляються наступні спеціальні навички:

- недовірливе, злісне ставлення до сторонніх людей, затримання, охорона, конвоювання порушників і захист дресировальника;
- спокійне ставлення до пострілів;
- пошук людини по його запаховому сліду і вибірка людини зі сліду;
- обшук місцевості і приміщень;
- вибірка речей по запаху людини і вибірка людини за запахом його речі;
- вартування на місці і в русі;
- охорона речей.

Пошукові собаки – надійні помічники прикордонників, воїнів внутрішніх військ і міліції. У зв'язку з цим до дресировання розшукових собак пред'являються підвищені вимоги. Вони дресировуються в більш тривалі терміни (не менше 5–6 місяців), як правило, в спеціальних навчальних підрозділах. Керівники занять (інструктори) повинні добре знати теоретичні основи дресировання собак і мати особистий досвід підготовки і застосування розшукових собак.

Дресировщиками розшукових собак можуть бути молоді люди, що люблять кінологію, здатні сміливо, наполегливо виконувати поставлені перед ними службові завдання, фізично витривалі, вміють вільно орієнтуватися на місцевості вдень і вночі. Вони досконало повинні знати поведінку своїх собак, бути слідопитами і на цій основі вміло застосовувати собак з урахуванням конкретно обстановки.

Конвойна служба являє собою в більшій частині діяльність з організації та практичного здійснення конвоювання підозрюваних і звинувачених у вчиненні злочинів до місця призначення в установленому порядку. Основними завданнями даної служби є забезпечення своєчасного доставляння осіб, взятих під варту, до місця призначення; підтримка при цьому встановленого для них режиму; попередження і припинення спроб конвойованих до втечі, членушкодження і нападу на конвой; затримання осіб, які намагаються звільнити конвойованих з-під варту, виявлення людини

або предмета, обшук. У конвоювання особливе місце займають службові собаки. Найбільш підходять для конвойної служби німецькі, східно-європейські вівчарки, ротвейлери, чорні тер'єри. Є випадки залучення собак московської сторожової породи. Тут потрібне застосування спеціальних методів і методик дресирування собак, які базуються на вченні російського фізіолога І.П. Павлова про вищу нервову діяльність.

Базовими командами служать команди «Охороняй» і «Фас!». Для дресирування відбирають собак фізично сильних, з міцною нервовою системою, що не бояться пострілів, злісних. Значення досвіду. Забезпечити роботу охоронців виправних установ.

Конвойні собаки – це ті собаки, які несуть службу в конвойних військах (в основному це установи служби управління виконання і покарання) і утримуються на повному державному забезпеченні. Основним призначенням собак конвойної служби є запобігання як одиночних, так і групових втеч з-під варти. У разі необхідності собаки повинні виявити і затримати втікачів. Також кінологи охоронно-конвойних служб МВС спільно зі своїми вихованцями здійснюють супровід укладених в зал судових засідань і безпосередньо до місця відбування покарання.

Конвойна собака повинна мати хороший зір і чуття і здатність самостійно затримати й знешкодити переслідувану людину до прибуття конвоїра. У процесі підготовки конвойних собак їх привчають: до великих фізичних навантажень; до роботи в різних погодних умовах; до світлових і звукових перешкод.